

Куди звертатись ВПО у разі звільнення або для поновлення на роботі?

Через війну тисячі внутрішньо переміщених осіб втратили можливість працювати за попереднім місцем роботи, зіткнулися з незаконними звільненнями, невивплатою заробітної плати або втратою трудових документів. Водночас законодавство передбачає спеціальні механізми захисту трудових прав ВПО та спрощені процедури взаємодії з роботодавцями, державними органами і судами.

Інститут прав людини Асоціації правників України підготував практичні рекомендації, які допоможуть переселенцям офіційно звільнитися, поновитися на роботі, стягнути заборгованість із зарплати та відновити документи, що підтверджують трудовий стаж.

Питання трудових відносин у регулюється спеціальними нормами законодавства про працю в умовах воєнного стану. Для внутрішньо переміщених осіб (ВПО) процедура має певні спрощення, особливо якщо зв'язок із попереднім роботодавцем втрачено.

Розірвання трудового договору в односторонньому порядку

Якщо ви виїхали з зони бойових дій або тимчасово окупованої території і не можете звільнитися у звичайному порядку (роботодавець не виходить на зв'язок або підприємство знищено):

- **Куди звертатись:** до найближчого центру зайнятості за місцем вашого фактичного перебування.
- **Механізм:** ви подаєте заяву на ім'я роботодавця про звільнення. Центр зайнятості бере на себе обов'язок повідомити роботодавця (через засоби зв'язку) та Пенсійний фонд.
- **Результат:** датою звільнення вважається день, наступний за днем подання такої заяви. Це дозволяє вам офіційно отримати статус безробітного та претендувати на виплати або нове працевлаштування.

Поновлення на роботі у разі незаконного звільнення

Якщо вас звільнили під час дії воєнного стану з порушенням процедури (наприклад, під час лікарняного чи відпустки, що за певних умов зараз обмежено, але не скасовано повністю):

- **Куди звертатись:** до суду за місцем знаходження роботодавця або за вашим місцем проживання (як ВПО ви маєте право на розгляд справи за місцем реєстрації довідки).
- **Строки:** один місяць з дня вручення копії наказу про звільнення або з дня видачі трудової книжки, щоб подати позов.

Стягнення заборгованості із заробітної плати

Воєнний стан не звільняє роботодавця від обов'язку сплати заробітної плати, хоча й дозволяє відтермінувати виплату у разі неможливості через бойові дії.

Куди звертатись:

1. **Державна служба України з питань праці (Держпраці):** можна подати скаргу онлайн через сервіс «Інтерактивний інспектор» або письмово. Вони можуть провести перевірку.
2. **Суд:** позов про стягнення заробітної плати не обмежений строками позовної давності (якщо нарахування було здійснено, але не виплачено).

Отримання дублікатів документів та довідок

Якщо трудова книжка залишилася в окупації або знищена:

- **Куди звертатись:** до Пенсійного фонду України (ПФУ).
- **Що можна отримати:** витяг з Реєстру застрахованих осіб (довідки ОК-5 або ОК-7). Вони містять всю інформацію про ваш стаж та відрахування з 2000-х років і є офіційним підтвердженням трудової діяльності для нового роботодавця.
- **Як оформити:** через портал електронних послуг ПФУ або в застосунку «Дія».

Порада: Завжди фіксуйте факт подання будь-яких заяв (сфотографуйте заяву з відміткою про отримання або зберігайте квитанцію про поштове відправлення з описом вкладення). Це ваша доказова база у разі судового спору.

Якщо ви потребуєте юридичної підтримки, скористайтесь допомогою наших фахівців і звертайтеся на Гарячу лінію за безкоштовною правничою допомогою.

ГАРЯЧА ЛІНІЯ

в робочі дні з 10:00 до 18:00

0 800 300 253*

(безкоштовно)

+380 (44) 492-88-48*

(за тарифами вашого оператора)

***кнопка 1 в голосовому меню**

Проект «Надання невідкладної правничої допомоги вразливим групам населення, які постраждали від війни в Україні» реалізується ВГО «Асоціація правників України» за підтримки International Rescue Committee.